

STANOVISKO VLÁDY

k návrhu poslanců Kateřiny Valachové, Patrika Nachera, Aleny Gajdůškové, Marka Bendy, Lukáše Kolářika a dalších na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů (sněmovní tisk č. 493)

Vláda na své schůzi dne 24. června 2019 projednala a posoudila návrh zákona, kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a vyjádřila s tímto návrhem zákona **souhlas**.

Vláda zároveň dospěla k závěru, že by bylo vhodné v zájmu jeho budoucí bezproblémové aplikace zvážit v dalším legislativním procesu provedení některých níže uvedených dílčích úprav předloženého návrhu zákona.

1. Vláda vnímá nutnost řešit situaci dětských dlužníků a považuje za žádoucí, aby mladí lidé byli motivováni pracovat a fungovat v rámci standardní ekonomiky, což je spojeno s relevantní možností řešit jejich dluhovou situaci. I Ústavní soud judikoval, že veřejná moc nemůže připustit, aby na nezletilé dopadaly povinnosti, které jim zkomplikují či znemožní možnost přiměřeného vstupu do dospělého života, přičemž tato povinnost není dodržena, pokud jsou nezletilí do dospělého života vpuštění se závažnými dluhy.
2. Vláda upozorňuje, že zvolené řešení v případě popsané druhé kategorie u dluhů vzniklých do 21 let dlužníka může být v aplikační praxi potenciálně problematické. Především se otevírá otázka tvrzení a dokládání splnění zákonné podmínky. Bude to zřejmě dlužník, kdo bude povinen unést důkazní břemeno o tom, že dluh vznikl při podnikatelské činnosti věřitele a že alespoň 2 třetiny přijatého plnění dlužník použil na úhradu svých starých dluhů. Prokázání takové skutečnosti obecně příliš náročné není, jinak tomu ovšem může být v případě insolvenčních dlužníků, u nichž mohou být snížené ekonomické a právní kompetence.
3. Z navrhovaného znění § 412a odst. 6 není podle názoru vlády dostatečně zřejmé, zda druhá část věty druhé („pohledávka, která vznikla na základě smlouvy uzavřené při podnikatelské činnosti věřitele před uplynutím 3 let od dosažení 18 let věku dlužníka, jestliže obdržené plnění dlužník alespoň ze dvou třetin jeho výše využil k úhradě pohledávky podle věty první“) se vztahuje jen na jistinu dluhu vzniklého do 18 let, nebo

i na příslušenství takového dluhu. Dikce „obdržené plnění dlužník alespoň ze dvou třetin jeho výše využil k úhradě pohledávky podle věty první“ vyvolává nejistotu ohledně využití poskytnutého plnění k úhradě pohledávky podle začátku věty druhé („Za pohledávku vzniklou před dosažením 18 let věku dlužníka se dále považuje příslušenství takové pohledávky, smluvní pokuta vzniklá na základě stejné smlouvy jako taková pohledávka“). Výše zmíněné navrhované ustanovení také umožňuje pravděpodobně pouze jednu restrukturalizaci dluhu do dovršení 21. roku věku, avšak je celkem běžné, že při cestě do dluhové pasti dochází k rychlému sledu „restrukturalizačních“ úvěrů, kterým by se dlužník dostal mimo režim navrhovaného opatření. Dále je otázkou, zda by v případě tzv. dětských dlužníků nemělo být jako podmínka pro splnění oddlužení výslovně uvedeno i neporušení povinnosti vynaložit veškeré úsilí k plnému uspokojení pohledávek, tak jako je tomu u splnění podmínek oddlužení podle § 412a odst. 1 písm. c) insolvenčního zákona. Vláda proto doporučuje navrhované ustanovení § 412a odst. 6 ve výše uvedeném smyslu zpřesnit.

4. Jako problematické se podle mínění vlády může ukázat rovněž navrhované přechodné ustanovení, podle něž se ve všech insolvenčních řízeních zahájených od účinnosti tzv. oddlužovací novely insolvenčního zákona provedené zákonem č. 31/2019 Sb., tedy od 1. června 2019, bude postupovat podle insolvenčního zákona ve znění navrhované úpravy, a to ode dne nabytí její účinnosti. Jedná se tedy o procesní retroaktivní ustanovení. Retroaktivita v procesním právu je sice obecně přípustná, je však třeba poukázat na to, že čím později novela případně nabude účinnosti, tím závažnější účinky zvolené přechodné ustanovení může mít. V jednotlivých případech může změněná úprava zasáhnout do práva věřitelů na volbu způsobu oddlužení při plné znalosti všech relevantních skutečností, může způsobit prodloužení řízení a zvýšené procesní náklady, pokud bude třeba, aby insolvenční správce opravoval a znovu podával zprávu pro oddlužení, která se bude muset vypořádat s tím, že oddlužení bude moci skončit již po 3 letech. Především problematické podnikatelské pohledávky vzniklé před 21. rokem věku dlužníka si mohou vyžádat dodatečný čas a nutnost dodatečných podkladů při přezkumu pohledávek.